

V. Jonynienė. II klasės pasaulio pažinimo vadovėlis „Mano pasaulis“ (rankraštis)

Recenzija

V. Jonynienės II klasės pasaulio pažinimo vadovėlį „Mano pasaulis“ sudaro dvi knygos. Pirmąją knygą sudaro trys skyriai: „Mes esame kartu“, „Mūsų gyvenimas nuolat keičiasi“ ir „Aplinka, kurioje mes gyvename“. Pirmosios knygos apimti 64 puslapiai. Antrąją knygą sudaro taip pat trys skyriai: „Mūsų sveikata ir saugumas“, „Mus supantys daiktai“ ir „Mūsų gamta“. Antrosios knygos apimtis 63 puslapiai.

Pasaulio pažinimas – integruotas socialinio ir gamtamokslinio ugdymo kursas, kurio visas Bendrosiose programose apibrėžtas pagrindines temines sritis (žmonių gyvenimas kartu, žmonių gyvenimo kaita, žmogaus sveikata ir saugumas, žmogus ir gyvoji gamta, žmogus ir negyvoji gamta) sieja bendras tikslas – siekti, kad pradinėje mokykloje mokiniai įgytų supratimą apie artimiausią gamtinę, socialinę ir kultūrinę aplinką, suprastų kaip ši aplinka veikia žmogų ir jo gyvenimo būdą, ugdytųsi reikalingus gyvenimui gamtinėje socialinėje ir kultūrinėje aplinkoje gebėjimus, pozityvią pasaulėvoką ir vertybines nuostatas. „Mano pasaulis“ – turinyje pateikta medžiaga atitinka atnaujintų Benrųjų programų bendrąsias nuostatas, orientuota į atnaujintų Bendrųjų programų svarbiausius tikslus – asmens bendrųjų kompetencijų ir dalyko esminių kompetencijų ugdymą. Vadovėlis atitinka pagrindinius vadovėlio turiniui keliamus reikalavimus.

Vadovėlio „Mano pasaulis“ turinys - loginė pirmoje klasėje pradėto pažinimo kurso tęsia. Toliau gilinamos žinios apie gamtinę, socialinę ir kultūrinę aplinką, plėtojami gebėjimai joje orientotis, stebėti, tyrinėti save ir supančią aplinką, bendrauti ir bendradarbiauti, priimti bendrus sprendimus ir atsakingai veikti. Aptariamo vadovėlio turinio medžiaga atitinka pasaulio pažinimo bendrojoje programoje apibrėžtą dalyko turinio apimtį. Temos išdėstytos nuosekliai, tarpusavyje susiję. Pateiktos užduotys ir siūlomos veiklos skatina mokinius sieti naują medžiagą su anksčiau įgytomis žiniomis ir gebėjimais, skatina mąstyti. Kai kuriose temose pateikiamos nuorodos sieti analizuojamą temą su jau išeitomis, ar dar nagrinėjamomis ateityje. Daug kūrybinio pobūdžio, vaiko pozityvias emocijas žadinančių užduočių. Užduotys prieinamos, nors skirtingos savo sudėtingumu, pritaikytos skirtingų gebėjimų vaikams, kas leidžia mokytojui diferencijuoti ir individualizuoti ugdymo procesą.

Tai, kad vadovėlio pradžioje autorė ir smalsusis Šypsčius kreipiasi į vaikus „Sveiki mano bičiuliai“ suteikia vadovėliui spalvingumo ir paskatina vaikus tuojau pat imti jį į rankas ir versti jo puslapius toliau.

I knyga

Skyrius „Mes esame kartu“ pradedamas tema „Mano pirmosios atostogos“. Tai dėkinga tema pirmųjų savo gyvenime vasaros atostogų įspūdžiams aptarti. Tolesnės temos „Kaip bendraujame

mokykloje“, „Mokykla: anksčiau ir dabar“, „Keičiamia savo klasę“, „Mūsų teisės ir pareigos“ svarbios nuostatų ugdymui, plėtoja gebėjimus bendrauti it bendradarbiauti, siekiant bendro tikslo, ugdo atsakomybę už savo aplinką ir leidžia pasijusti svarbiais ją keičiant. Pateiktos užduotys veda vaikus aktyvaus mokymosi keliu, verčia diskutuoti, pasidalinti patirtimi.

Pateiksiu pastebėjimą. Temoje „Mokykla: anksčiau ir dabar“ (12 puslapis) pateikta prasminga, verčianti atsisukti vaiką į praeities mokyklą užduotis – „Palyginkite mokyklą seniau ir dabar: kas joje panašu, o kas skiriasi? Išvardinkite.“. Tai kviečianti bendrauti vaiką, jo tėvus, senelius, mokytoją užduotis. Ar netikslinga būtų ir atlikti ją kartu, pasikviečiant į pamoką tėvelius, senelius, leidžiant jiems pristatyti savo buvusią mokyklą, kartu aptariant.

Skyrius „Mūsų gyvenimas nuolat keičiais“ pradedamas temomis, keliančiomis probleminius klausimus, sudominančiomis, skatinančiomis mąstyti. „Seniaus viskas buvo kitaip“, „Kodėl vyksta pokyčiai“, „Keičiasi mūsų miestai ir kaimai“ antroki skatinami mąstyti, jog vykstantys vyksmai sukelia pokyčius, o jokie pokyčiai nevyksta be priežasties. Temose „Mūsų giminės medis“, „Tolimieji proseneliai“, „Prosenelių palikimas“, per Laiko juostą, panaudojant ikonografinę medžiagą, vaizdžiai atskleidžiama laiko tėkmė ir joje vykstantys pokyčiai. Sumaniai, šiltais ir korektiškais prisilietimais prie šeimos, giminės, vaikai vedami į pagarbų domėjimąsi savo šeima, gimine, jų šiandiena ir praeitimi, gyvenimo būdu, tradicijomis, šventėmis. Taip ugdomos vertybinės nuostatos: pagarba šeimai, šeimos tracijoms, protėvių atiminimui. Padedama suvokti laiko tėkmę ir pokyčius, vykstančius ne tik laike, bet ir erdvėje (tema „Keičiame vietą: keliaujame“). Prisiliečiant prie XX amžiaus Lietuvos istorijos skyrius baigiamas patriotiškai nuteikiančia tema „Ypatinga šventė – Lietuvos nepriklausomybė“. Tikslingai parinktos ir įvairios aktyvų vaikų mokymąsi skatinančios užduotys.

Pateiksiu keletą pastebėjimų: temoje „Seniau viskas buvo kitaip“ (24 puslapis) pateikta užduotis „Palygink, pagalvok ir paaiškink kaip pasikeitė ir kaip tavo nuomone dar pasikeis šiuose paveikslėliuose pavaizduoti dalykai“ yra per plati. Ji iškelia tris skirtingus klausimus ir antrokiams sunkoka juos aprėpti. Temoje „Kodėl vyksta pokyčiai“ (25 puslapis) vadovėlio personažas Šypsčius samprotauja: „Ką tik medžiai žaliavo, o staiga, nei iš šio, nei iš to pagelto“ o toliau paneigdamas savo samprotavimus, aiškina jog visi pokyčiai turi priežastis.

Skyriuje „Aplinka, kurioje mes gyvename“ pateikiamomis temomis vaikams sudaroma galimybė susipažinti tiek su artimiausia, tiek su toliau esančia aplinka, daugiau dėmesio skiriant aplinkos simbolizavimui. Mokiniai mokomi pavaizduoti gyvenamąją aplinką simboliais: siūloma suplanuoti senelių sodybą, parengti kelionės iš miesto į sodybą schemą, naudotis žemėlapiu. Taip ugdomos nuostatos tyrinėti, būti smalsiam ir kūrybingam. Supažindama ir su orų kaita, sezoniškumu, orų prognoze, orų kelendoriaus sudarymu ir t.t. Temomis apie gamtos išteklių naudojimą ir saugojimą mokiniai supažindinami su ekologijos problema. Aptariamoms gamtos teikiamoms gėrybės ir tausojančios jų naudojimas – raiški medžiaga, atsakomybės už tausojančią gamtos išteklių naudojimą, ugdymui. Trumpai pristatant kaimynines šalis ugdomas domėjimasis kitų kraštų žmonių gyvenimo būdu, ugdoma pagarba jiems.

Parengtas vadovėlio „Mano pasaulis“ rankraštis savo turiniu, struktūra, apimtimi, siekiamomis ugdyti kompetencijomis atitinka Bendrųjų programų reikalavimus ir nuostatas. Vadovėlis šiuolaikiškas, nagrinėja šio amžiaus tarpšniui aktualias temas. Turinio medžiaga, siūlomos aktyvaus mokymosi užduotys ir veiklos skatina kritiškai mąstyti, spręsti problemas ir kūrybiškai veikti, sudomina, ugdo pasitikėjimą savimi. Gyva ir vaizdinga vadovėlio kalba.

Esminių dalykinių bei metodinių klaidų nepastebėta. Pateikti pastebėjimai yra rekomendacinio pobūdžio.

Išvada: Pateiktas vertinti vadovėlio „Mano pasaulis“ rankraštis atitinka Mokyklų aprūpinimo bendrojo lavinimo dalykų vadovėliais ir mokymo priemonėmis tvarkos aprašo (Žin., 2009 Nr. 61-2450) penktame punkte nurodytus reikalavimus. Tinka mokyti(is) pasaulio pažinimo antroje klasėje.

Recenzentė

Alvyda Ažubalytė,
Ugdymo plėtotės centras,
Priešmokyklinio, ikimokyklinio ir pradinio
ugdymo skyriaus.

2010 m. sausio 8 d.

Kobiliauskas, Lina, Natalija Ditkevičiūtė